

STIL, SÄKERHET, SKICKLIGHET

"DEN BÄSTA BATALJON SVERIGE SKICKAT UTOMLANDS"

När jag frågade efter minnen från utbildningen på Almnäs fick jag inte in så många berättelser. Kanske för att veckorna i Södertälje mest var en transportsträcka på väg ut mot det stora äventyret.

Men var och en av oss har garanterat minnen därifrån liksom av flygresan ner till Israel, transporten upp till gränsen, väntan vid övergången i Rosh Hanikra och den taktfasta inmarschen på Camp Carl Gustaf i Naqoura.

Efter den traditionella hälsningsceremonin lastade vi upp i bilar och lastbilar, laddade våra vapen vid bananplantagen och begav oss ut i Area of operations – AO:t – först i riktning norrut och därefter österut.

Vi passerade den beryktade Charlie Swinggate, checkpointen som den sydlibanesiska armén SLA höll koll på från kullarna runtomkring. Under det kommande halvåret skulle många av oss sucka över självbetjäningen vid bommarna. Snacka om dålig service!

Via några FN-checkpoints nådde vi till slut Jwayya och den långa backen upp genom byn till Camp Nordic Star. Vårt nya hem, där det av tradition brukade spelas *You're in the Army Now* som hälsning till alla "pinkies".

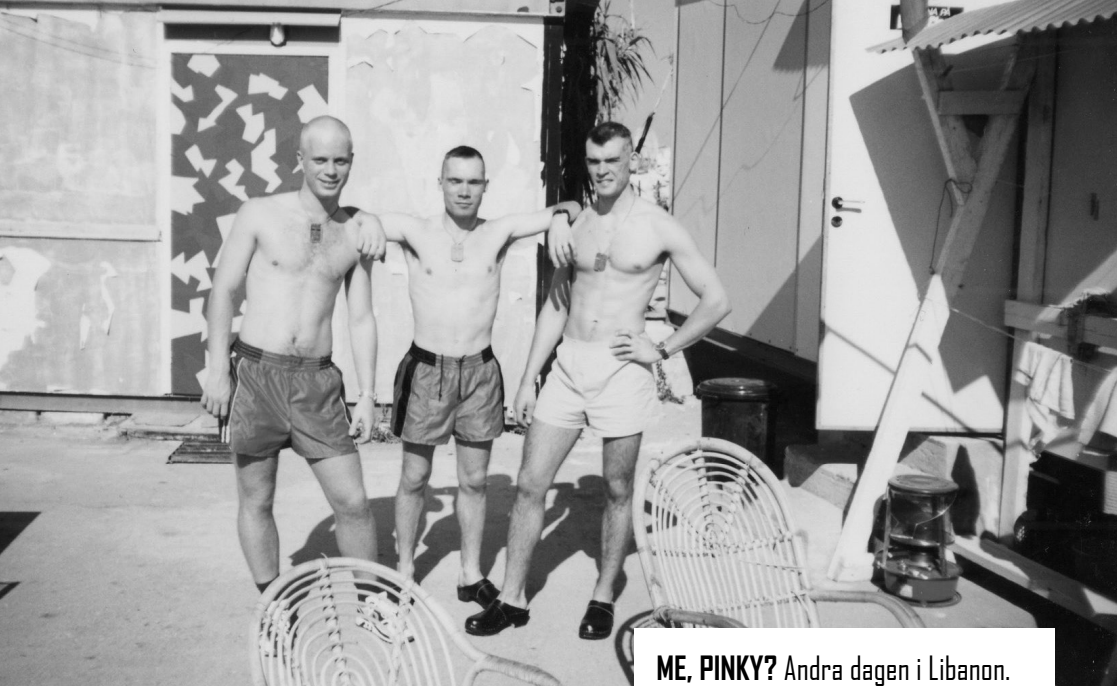
- Man började tänka vad man har gett sig in på, minns hundföraren Lars Andersson.

JWAYYA SÅG UT ATT VARA en förhållandevis välmående by, jämfört andra byar i området, men det var förstås långt från det vi var vana med hemma i Borås, Uppsala eller Övre Soppero. Det här var något helt annat.

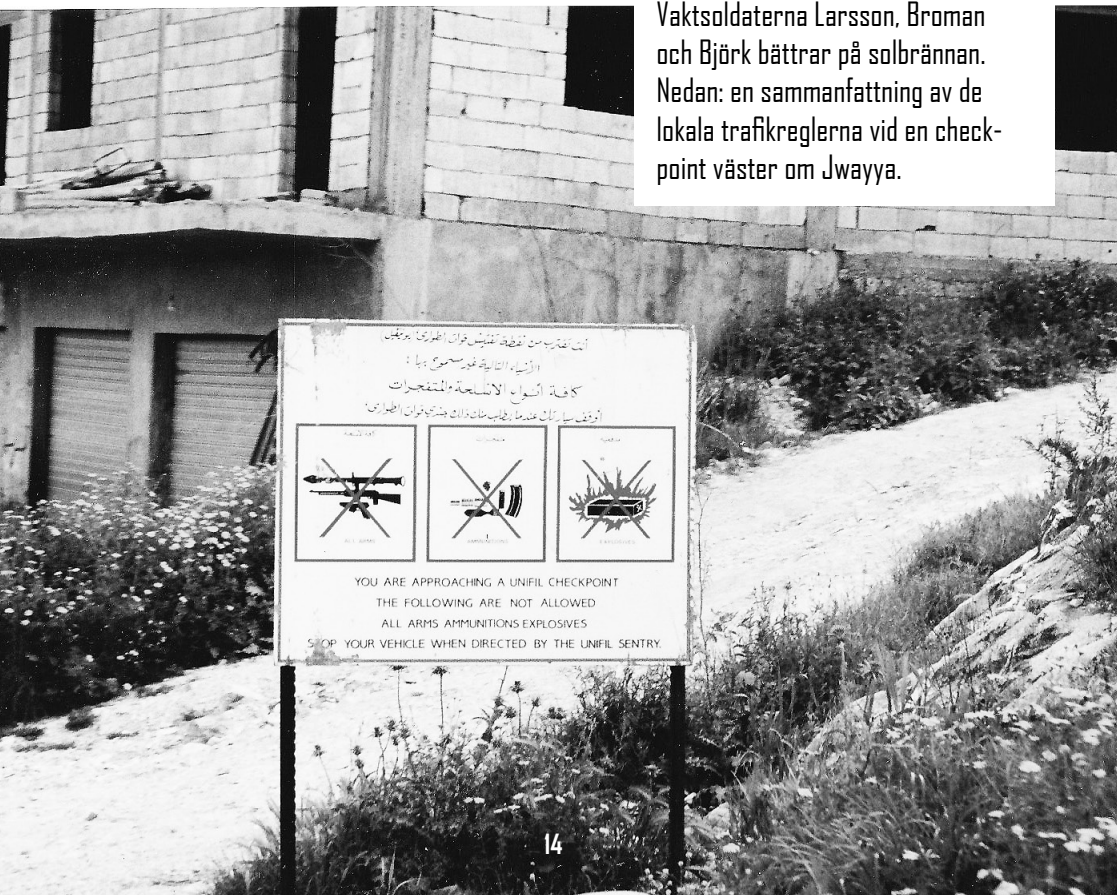
En rundtur i AO:t kunde bjuda på hänförande utsikt, speciellt om våren när de bruna kullarna slog om i grönt med blommor i palettens alla färger. Vi passerade genom dammiga små byar, som kunde bjuda på allt från lyxvillor i form av flygplan till sönderskjutna skjul. Ett av de mest kända var ett ofärdigt bygge längs den så kallade "Abortvägen", vars väggar var fulla med skotthål och som sades vara en avrättningsplats för Amalmilisen.

Här och var byggdes det för fullt, men husen verkade aldrig bli riktigt klara. Ofta saknades det färg på väggarna eller så stack det ut armeringsjärn på taket, som om de var på väg att bygga till ytterligare en våning. Någon påstod att ägaren slapp betala skatt så länge han kunde hävda att huset inte var färdigt. Alla teorier kändes fullt rimliga. Detta var Libanon.

En annan kontrast, jämfört med Sverige, var förstås klimatet - även om det nog inte var så många som klagade över möjligheten att bättra på solbrännan i november. Torra armar på en i övrigt genomsnittlig skjorta avslöjade direkt om någon hade varit ute i solen med skyddsvästen på. Även vintertid kunde temperaturen leta sig upp över 20 grader för att nästa dag slå om till 5-6 raa grader och betydligt kallare om nosen för de som hade uppdrag utomhus.

ME, PINKY? Andra dagen i Libanon. Vaktsoldaterna Larsson, Broman och Björk bättrar på solbrännan. Nedan: en sammanfattning av de lokala trafikreglerna vid en check-point väster om Jwayya.

Annorlunda var också den libanesiska bakteriefloran. Den ökända "jallan" kunde drabba den som fått i sig något olämpligt, exempelvis på en lokal restaurang. Den var hänsynslös och kunde vända ut och in på den mest hårdhudade magsäck och ledde vid några tillfällen till att unga och vältränade soldater fick läggas in med dropp. Smeknamnet härstammade förstås från ordets betydelse på arabiska: skynda på, nu är det bråttom – i alla fall att ta sig till den örönmärkta "jallatoan".

Och så hade vi den libanesiska trafikskulturen, som aldrig upphörde att förvåna – vilket kanske inte var så konstigt med tanke på att det var tämligen enkelt att skaffa ett körkort. Om det nu ens behövdes något.

Ibland var det helt galet, som när "locals" kom i full fart i sina gamla Mercor, ivrigt tutande för att preja sig in bland FN-fordonen, bara för att sedan svänga av eller stanna 50 meter längre fram. Var det verkligen lönt?

Vägmärken och trafikljus lyste med sin frånvaro och trafikreglerna verkade det heller inte vara så noga med, förutom vid någon av alla check-points, där de flesta ansträngde sig för att följa anvisningarna. I övrigt gällde grundregeln att störst går först, speciellt om det var en israelisk patrull med stridsvagn.

Några poliser syntes däremot inte till i området, förutom möjligen FN:s militärpolis, som en gång stoppade kompaniets ena APC för fortkörning och vid ett annat tillfälle lappade en av våra jeepar för felparkering. En gul lapp på vindrutan förkunnade, knappt läsbart, att vi gjort fel – mest som en markering eftersom det inte följde med något krav på att betala böter.

Fordonsparken i området väckte också viss munterhet. Det var uppenbart att det inte fanns någon bilprovning i landet och att en del bilar överhuvudtaget rullade var anmärkningsvärt – eller rent av imponerande. Påfallande många körde runt med europeiska registreringskyltar, även svenska kunde dyka upp där man minst anade det. Det spekulerades vitt och brett om bilarna var stulna eller om de hade skeppats ner till Mellan-östern för att hålla upp priserna på begagnat i Europa.

Överlag kunde det vara en rätt skumpig upplevelse att åka runt på vägarna, men ibland bjöds det på överraskningar – som när "Abortvägen" plötsligt blev asfalterad, till synes över en natt. Oklart av vem.

MEN VI BACKAR BANDET till början av sommaren 1990, när antagningsbeskeden skickades ut till de soldater, som tagits ut till FN-bataljon 106 L i konkurrens med över 6 000 sökande.

Några veckor senare kom ett informationsbrev, där man kunde läsa vad som väntade under den inledande utbildningen på Almnäs: skjutning, skyddstjänst, sjukvård och fältarbete. Där framgick också att alla soldater

Du har blivit uttagen till att tjänstgöra vid svenska underhållsbataljonens ingenjörskompani. De flesta av de uttagna har sökt just till ingenjörskompaniet. En del har sökt ett visst sorts arbete och av det skälet hamnat på ingenjörskompaniet. Alla är frivilliga. Jag som skriver dessa rader har också sökt och är frivillig. Jag skall vara ingenjörskompanichef, och kommer alltså att vara Din chef i 6 månader i Libanon. Det är ett land fullt av krig, skottlossning, minor (skarpa) och andra farligheter. Mot denna bakgrund kommer jag att ställa stora krav på Dig för att Du inte skall förorsaka fara eller risk för dig själv eller någon annan. Större krav än vad Du tidigare kanske varit utsatt för, och kanske större krav än Du kommer att kunna klara av. Du får inte för ett ögonblick tro att disciplin, beredskapskrav, säkerhet eller verksamheten i allmänhet för Dig kommer att innebära något som Du kan behandla som Du själv tycker. Så kommer det inte att bli. Att lösa uppgiften, det vill säga sitt arbete, är tillsammans med säkerheten det allt överskuggande. Detta sker med hjälp av kontinuerlig utbildning och övning. Detta sker även genom höga krav på yttre former och ordning och reda. Du kommer att utsättas för övning i beredskaps upprätthållande, t ex för larmstyrkor, brand, skyddsrumstog, räddnings- och röjningsstyrka, första hjälpen m m. I inget fall kommer någon beredskap att eftersättas eller slarvas bort. Mångas liv hänger på att alla gör vad som på honom ankommer, och detta kommer att övas och kontrolleras. Om Du har några betänkligheter inför dessa krav eller inte tror Dig om att kunna uppfylla dem, säg ifrån i tid!! Det är lättare medan vi ännu är i Sverige. På Din "fritid" kommer Du att utsättas för allehanda frestelser som kan synas harmlösa. Det finns obegränsad tillgång till mycket billig sprit, till vackra flickor, till vapen, till knark och kanske till ännu mera. Kan Du inte hantera detta på ett tillfresställande sätt kommer Du att betraktas som en säkerhetsrisk, militärt eller på annat sätt, t ex politiskt, och kanske hemsändas. Det kommer inte på något sätt att vara en förmildrande omständighet att vara berusad, tvärtom. Svensk trafiklagstiftning är norm för hur mycket alkohol man får ha i blodet vid tjänst, och det är inte mycket numera. Och ingenting för äventyra säkerheten!!! Innanför denna kravfyllda ram finns emellertid mycket stora möjligheter till nöje och trivsel. Vi kommer att bo i en camp som resten av bataljonen avundas oss, och många reser dit över weekenden. Du kommer att uppleva ett kamratskap och en samhörighet som Du kommer att minnas länge och med glädje. Du kommer att kunna resa en hel del om läget medger, och resor i goda vänners lag är ett minne för livet. Du kommer att ha goda ekonomiska förhållanden, särskilt de av Er som inte har stora utgifter kvar hemma som skall tackas (det har jag!). Om Du uppfyller alla de krav som jag och verkligheten kommer att ställa på Dig, kommer Du att ha en givande tid i Libanon med omgivningar, och dessutom kommer Du att kunna berätta för Dina vänner och anhöriga om det!!

Din kompanichef

Hans O Nilsson

Major, 48 år ung, yrkesofficer.

TYDLIGHET. Säkerheten kommer alltid först, betonade kompanichefen i sitt brev till kompaniet. Texten ovan är renskriven för att hålla bättre i tryck.

förväntades ha ett "vårdat yttre", vilket för killar innebar kortklippt hår, som inte gick ner över krage eller öron.

I brevet listades vilka 25 befattningar som skulle åka ner som förtrupp, några dagar innan huvudstyrkan. Det informerades också om att alla skulle vaccineras innan avfärden för gulsot, polio och stelkramp samt testas för gulsot, HIV/AIDS och syfilis. Grundlönen var knappt 10 000 i månaden för en soldat.

BATALJONSLEDNINGEN HADE HÖGA AMBITIONER och var övertygad om att bataljon 106 L skulle göra bra ifrån sig.

- Självklart kommer vi att klara av vårt uppdrag i Libanon! Och naturligtvis ska vi bli den bästa bataljon som Sverige skickat utomlands, slog bataljonschef Jan-Gunnar Isberg fast i det första numret av bataljonens tidning Swedcon News.

Vid midsommartid skrev kompanichef Hans Otto Nilsson ett välfyllt A4 till kompaniet (se föregående sida), där han beskrev vad han förväntade sig av sina blivande soldater. Det var ord och inga visor – ifall någon, mot förmodan, hade fått för sig att de skulle åka på ett halvårs betald semester kunde de definitivt glömma det. Detta uppdrag krävde stil, skicklighet och säkerhet, med betoning på det senare.

30 år senare, när brevet dök i kompaniets Facebookgrupp, var det några av kompanichefens formuleringar som lockade till skratt.

- Var någonstans fanns den obegränsade tillgången till vackra flickor? Inte på eller utanför vår camp i alla fall, noterade kocken Rickard Sillrén.

Men det fanns anledning till det uppstramande brevet. Även om den senaste tiden hade varit relativt lugn, i alla fall med libanesiska mått, kunde det när som helst heta till och då riskerade även fredsbevarande personal att bli måltavlor. Det senaste åren hade bjudit på flera sådana incidenter:

- I februari 1989 sköts en irländsk soldat till döds.
- I mars 1989 dödades tre irländska soldater när de körde på en landmina utanför Brashiit.
- I februari 1990 dödades två nepaleser och skadades ytterligare sex när en granat träffade en bostadsbarack. Israel och SLA hävdade att de träffat den nepalesiska posteringen av misstag när de besvarade eld från Hizbollah.
- I september fick Minghi Street i Naqoura – alias Jallan – evakueras på grund av en misstänkt bilbomb.
- Några veckor innan Swed Eng Coy kom ner till Libanon bröt ett bråk

BASKER BLÅ. Stuka, gnugga, blöta och forma baskern var en viktig grej för många redan på Almnäs. På bilden poserar furir Tenggren med basker och matchande Ray-Bans. Nedan: skoputs och vapenvård.

ut i Qana mellan fijianska soldater och några milismän från Amal. Enligt incidentrapporten slog en av fijianerna en milisman i ansiktet, varpå denne tömde sitt magasin i fijianernas bil.

I BÖRJAN AV NOVEMBER samlades ingenjörskompaniet på Almnäs för den korta utbildningen och för att lära känna varandra innan resan ner till Jwayya.

- Jag minns att det var lite svårt att lista ut våra roller utifrån vad som stod på våra namnbrickor. Jag minns också den vanliga nervositeten inför att träffa nya människor, berättar signalisten Jan Henriksson.

- Om man inte var tillräckligt vaken vid genomgångarna fick man stå jämte föreläsaren i "sovsalen", säger pionjären Joacim Bergman.

- Galfvensjö gjorde intryck, en av de första jag hälsade på. Inte minst hans imponerande insats i plutonkampen, där vaktplutonen med sina muskelknutar var säkra på vinst ända fram tills "Galvis" hoppade upp och började köra chins. "Galvis" chins tog liksom aldrig slut. Det vart tyst i vaktplutonen, konstaterar Jan Henriksson.

- Tiden på Almnäs var kul, men också mycket drillande och puts och studs till sent på kvällarna med kapten Lettius och fänrik Eriksson. Båda hade fallskärmsjagartjänst bakom sig. Vaktplutonen, som jag hamnade i var mycket kompetent och fokuserad på vad vi skulle utträta i Libanon, samtliga var mycket motiverade och hade en positiv syn på vad som skulle komma. Den omedelbara samhörigheten fanns från första början och det betydde mycket, berättar Lars Andersson.

- En rolig episod jag minns är hur mycket vi övade på att gå i takt på Almnäs, detta för att det skulle sitta perfekt när vi marscherade in inför övriga bataljonen. Vill minnas att det blev något kaosartat då vi hade övat i för många täter och fick minska täterna. Det smattrade rejält i otakt, minns vaksoldaten Kenneth Wändel.

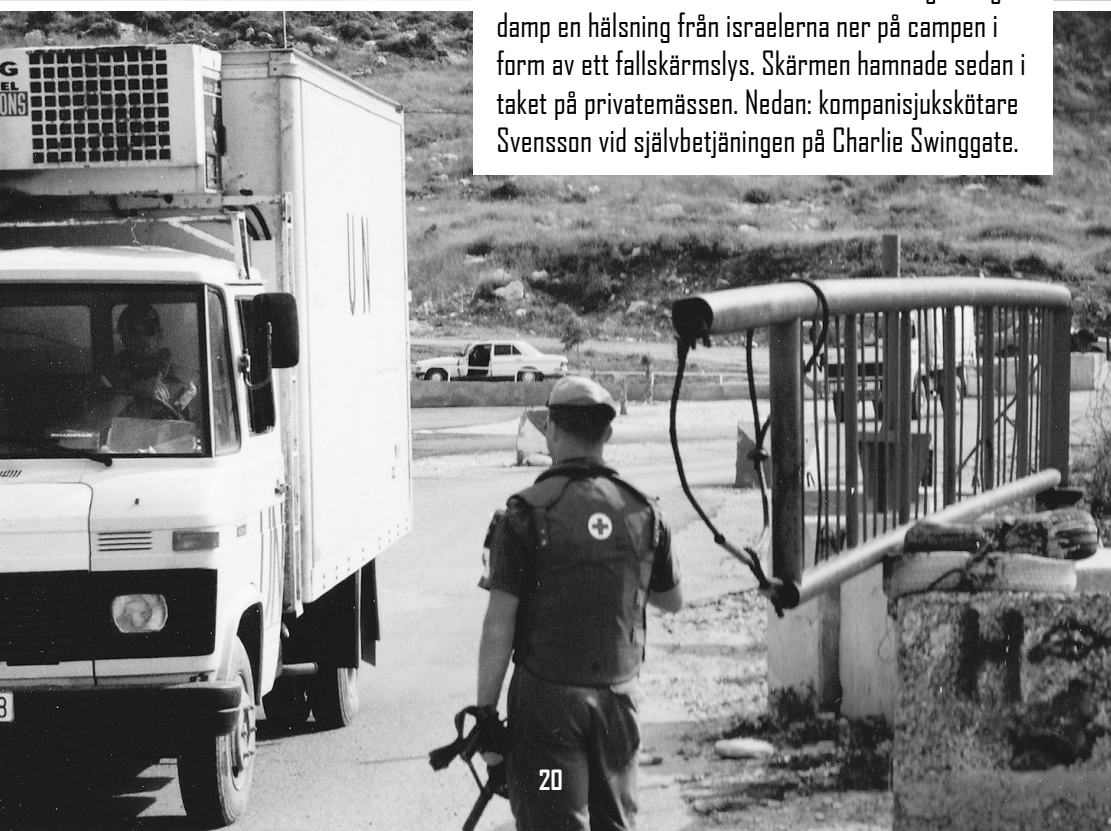
Kompanierna på 106:an flögs ner till Ben Gurionflygplatsen i Tel Aviv men tog olika vägar dit. Några kompanier mellanlandade på Cypern, Eng Coys förtrupp i Helsingfors medan huvudstyrkan flög via Wien.

- Det var kallt som sjutton när vi åkte. Jag hade långkalsonger på mig, som jag inte kunde ta av mig förrän efter inmarschen i Naqoura. Det var verkligen svettigt, minns lastmaskingruppchef Stefan Larsson, som ingick i förtruppen under ledning av ställföreträdande kompanichefen, kapten Mikael Boox.

- Jag minns när vi kom ner till Libanon och det var så varmt att vi hade shorts och t-shirt medan ghaneserna frös i sina tjocka dunjackor, berättar Peter Nehlep, som var ställföreträdande chef för stabstroppen.

VÄLKOMMEN TILL LIBANON. Efter bara några dagar damp en hälsning från israelerna ner på campen i form av ett fallskärmslys. Skärmen hamnade sedan i taket på privatemässen. Nedan: kompanisjukskötare Svensson vid självbetjäningen på Charlie Swinggate.

- Att komma till Israel, åka buss i värmen och sova på asfalten utanför bussen innan de öppnade gränsen var en märklig upplevelse, som man inte hade föreställt sig. Att sedan åka lastbilsflak genom Libanon upp till Jwayya var andra chocken, då allt var helt olikt mot Svedala med ordning och reda, konstaterar Lars Andersson:

- När vi anlände till campen och såg hur vi skulle bo var nästa chock med dåliga baracker, vissa med hål i väggarna, rakt ut periferin. Mycket spartanskt mot vad man var van vid hemifrån.

INGENJÖRKOMPANIETS CHEF var inte den ende. som ställde höga krav på säkerhet och disciplin utan detta tema präglade hela bataljon 106 L – ett medvetet beslut från bataljonsledningen, som reaktion på vad som uppfattades som dålig disciplin på bataljonen innan.

Mest rabalder blev det om det så kallade alkoholförbudet, som fick ett 80-tal soldater på 104:ans transportkompani att säga upp sig i protest, vilket ledde till rubriker i bland annat Aftonbladet och Arbetet.

"Revolt", skrev TT, Tidningarnas Telegrambyrå.

Bataljonschef Isberg menade att konflikten berodde på ett missförstånd och att den inte förtjänade den uppmärksamhet den fick i svensk media.

- Här i FN-bataljonen rör vi oss inom samma regelsystem som gäller för det svenska försvaret, förklarade han i en intervju för TT, ett resonemang som han även utvecklade i Swedcon News:

- Vi FN-soldater skall liksom alla andra militära förband klara av att verka under mycket svåra förhållanden. Då är det nödvändigt att vi har fasta rutiner samt håller god stil och hög disciplin.

Några år senare konstaterade Isberg, med viss bitterhet, att relationen med media kunde varit bättre. Det gällde inte bara under sommarens "alkoholuppror" utan även under Gulfkriget, när bataljonsledningen aktivt försökte nå ut via media för att lugna anhängare om att personalen inte utsatts för några attacker med kemiska stridsmedel.

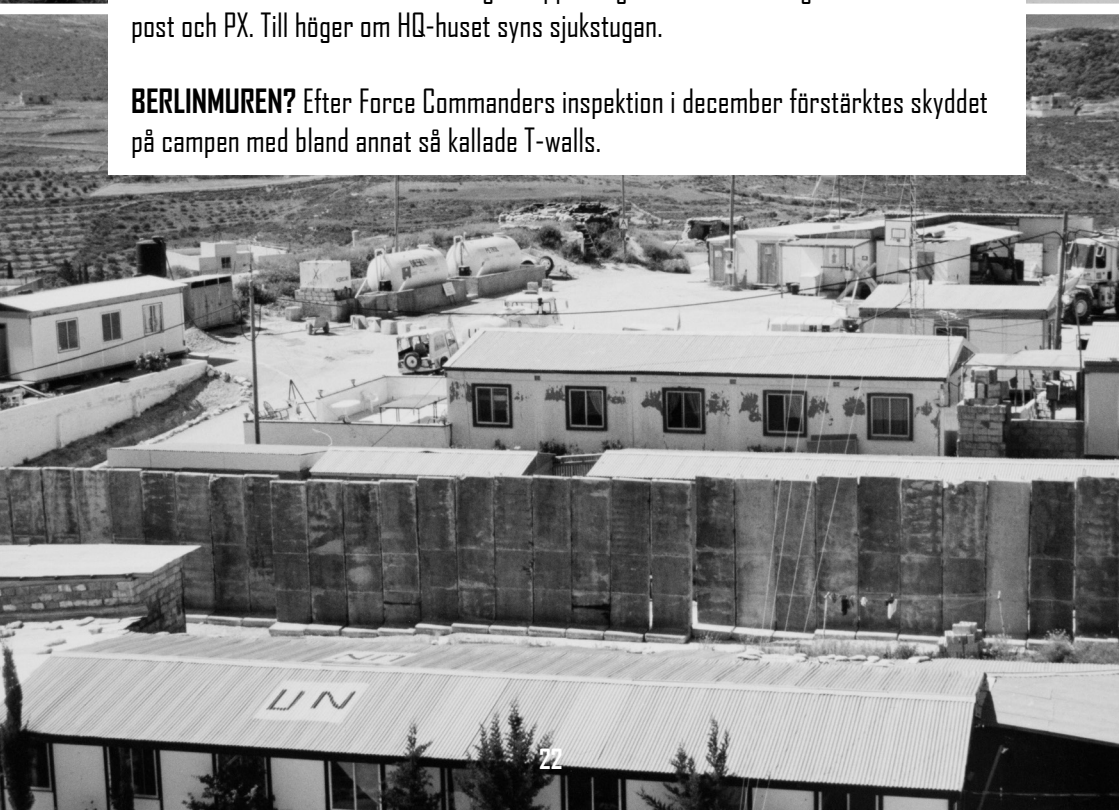
"Redan innan bataljonens första delar inlett sin utbildning vid FN-skolan i Södertälje och långt före nertransport till Libanon publicerade tidningen Arbetet den 6:e augusti en tendentiös och misstänkliggörande artikel av redaktören Hans Andersson. Enligt ryktet skulle han haft en informatör i våra företrädares stab- och trosskompani, bataljon 104 L", skriver Isberg i sin bok *I skuggan av Gulfkriget*.

Men det var inte bara de skärpta reglerna som påverkade stämningen på förbandet. Bara några dagar innan överste Isberg och hans stab kom ner till Libanon inträffade en tragisk händelse på campen i Naqoura, där två personer tog sina liv.

HÖGKVARTERET. Nedanför den långa trappan låg HQ-huset med signal center, matsal, post och PX. Till höger om HQ-huset syns sjukstugan.

BERLINMUREN? Efter Force Commanders inspektion i december förstärktes skyddet på campen med bland annat så kallade T-walls.

Väl på plats gick det lättare för den nya bataljonsledningen att förklara syftet med de nya reglerna. De kvarvarande 104-kompanierna utlovades även dispens från vissa regler tills de skulle åka hem, vilket ledde till att samtliga uppsägningar togs tillbaka.

”De svenska FN-soldaterna förlorade ölkriget”, skrev Expressen och tillade att ”öknen är torrlagd”.

TT refererade till egna anonyma källor, som uppgav att FN-soldaterna ”haft möjligheter att dricka öl och annan alkohol ur kylskåpen i sina rum i förläggningen” samt att ”många irriterades över att de som vuxna inte anförtroddes den möjligheten när de nya och mer strikta reglerna aviserades”. I samma artikel noterade TT även att ”de flesta av de knappt 80 som deltog i missnöjesaktionen ändå skulle ha avslutat sin FN-tjänst i oktober”.

När Swed Eng Coy flög ner, som sista enhet i bataljonen, var regeln klar och tydlig. Alkohol fick bara drickas på mässarna – samt i bastun – ett undantag som kom att begränsas redan efter några veckor, sedan major Nilsson upptäckt att några soldater tagit med sig hela flak med öl när de skulle basta. Denna händelse kom sedan att inspirera en av de mest uppskattade sketcherna i kompaniets nyårsrevy.

Swedcon News konstaterade å sin sida att världen inte gick under bara för att det blivit förbjudet att dricka öl på egna rummet:

- Lösningen är enkel och genial, gå in till grannen och drick!

REGLER VAR TILL FÖR ATT FÖLJAS, inte bara under inskolningen på Almnäs eller de första veckorna i Libanon utan under hela tjänstgöringen.

- Kompanichefen hade en fantastisk förmåga att se detaljer, exempelvis om någon hade fel klädsel, konstaterar ”Lill-QM” Thobias Ligneman och tar en kompanibriefing i december som exempel, där plutoncheferna gick varvet runt och berättade vad som hänt under dagen:

- Jag berättade att stab- och tross hade haft rutiner, underhållstransport till Naqoura, utbildning både i C-tjänst och signalering på engelska samt ett fyspass och att jag var mycket nöjd med vad vi uträttat. Jaha, nickade majoren för att sedan konstatera att han sett Sjögren gå utan namnbricka på lunchen.

Under 106:an behandlade bataljonschefen 70 disciplinärenden, vilket var klart färre än under 104:an, men i övrigt en rätt normal siffra för att vara en svensk FN-bataljon i Libanon.

- Man kunde befara att det skulle bli fler fall nu när det skedde en uppstramning på bland annat alkoholområdet, men så blev det inte, sammanfattade major Paul Nilsson, legal adviser på 106 L, för Swedcon News.